
Karlo Kocjančič: Pogledi

«Zame gasi moj svetnik. Visoko, visoko stoji in zlati curki lijejo iz oblakov.»

«Ali si znorel?»

«Ne, ne, le hudoben je! Daj mu čeber v roke, naj ga nese v ogenj!»

Siloma so ga tirali k pogorišču, vzdignili so ga na lestvico, in star kmet je zamahnil s palico nad njim.

«Gasi, sam si zažgal!»

«Buti ga!»

«Moj svetnik, poglej, kaj delajo z menoj, ki sem te častil in molil. Ne daj, da bi se zgledovali nejeverniki nad nama, zažgi jim hiše, naj gore, ker te nočejo poznati.»

Takrat ga je zadel na glavo rob okovanega škafa, ki ga je držala nad njim huda kmetica, in bajtar Ferjan je omahnil z lestvice med goreče hlode.

«Pomagaj, moj svetnik!»

Zaslišal je jok poleg sebe in zagledal je svojo ženo, ki se je sklanjala nad njim.

«Pusti ga, sam je to hotel!»

«Katica, pomagaj očetu, Marjanica, oblij z vodo očeta po obrazu!»

Še se je kadilo pogorišče in sam svoj požigalec je ležal v senci košate češnje. Od bolečin je drhtel, zatisnil je oči in tedaj je zagledal visoko v srebrnih oblakih svojega patrona. Smehljal se mu je, rdeče bandero je držal v levici, in z desnico je gasil njegovo hišo.

«Pogasi tudi moje rane in bolečine, o moj svetnik!»

Ja se pridruži jezuit (veliki golob) tvoje žeparske zanjice velikonci.

Karlo Kocjančič / Pogledi

Nad mano zvezdnato nebo.

Zdi se mi, da gledam v mesečni noči zasanjano jezero, ko se je sprožil med ločjem hripavi krik divje gosi.

Zajčki-žarki plaho bežijo preko nenadoma vznemirjene gladine:

Orion, Mali in Veliki voz, Kasiopeja, pramegle, solnca in premičnice, Mali in Veliki pes, Arkturus, kometi potepuhi na tri sto bilijonov kilometrskih cestah sveta, prstan na roki vesoljnosti — Rimska cesta, zvezda Severnica, meteori...

Zdi se mi tudi, da gledam v lijak proti zemlji obrnjene orjaške trombe, skozi katero bučijo mistični zvoki v duše iz onostranosti.

Gledam in premišlujem.

Premišlujem, a pamet se ga ne da.
Leto 1928

Ž I V L J E N J E

F E R D O K O Z A K

Meni ni bilo življenje nikdar račun,
meni je bilo življenje zmirom le božji dar,
hrana srca in krvi,
da ta klas moje duše zori,
kolikor bo štetih dni in danih moči.

Včasih je kruhek trd in grenak, pa ga ješ,
kot bi pogačo drobil,
s skrito solzo — a vendar ješ,
ker si lačen — in to je zakon brez glasnih in odveč besed.
Včasih si utešen in bi se z vsem igral
in razmetal svoj delež v veter in po cestah.
Toda življenje se razmetati ne dá.
Preden nisi vseh drobtinic pobral,
preden nisi vsemu, kar je tvoje, sebe dal,
si odrezan cvet, v nožnici meč
brez zmage in brez poraza častnega.

Meni ni bilo življenje nikdar račun.
Dolgo sem mislil, da ob strani stojim,
dolgo me je bilo vsakega dneva strah.
Vendar je vse,
kar si izmisliš zase in za svet napuh in laž.
Človek ni več, kakor v zemlji kal in solnce njegov vrtnar.
Meni je bilo življenje zmirom le božji dar.

V P O G O V O R U S S A M I M S E B O J

K A R L O K O C J A N Č I Č

(Pred zadnjo pomladjo.)

To je bila noč bridkosti, ura samote, ura otožnosti;
noč, ko nam od neizjokanih solz bolešno otečejo oči;
ko ni pod božjim nebom niti enega človeka, da bi mu svojo
izmučeno glavo naslonil v tolažeči objem naročja;
ko odgovarja tesnobnim krikom duše le negotovi udar korakov
tvojih po trdem tlaku.
Pridi, moj ljubljeni
(kajti edini sem, ki te resnično ljubi),
pridi!

In pojdeva na prisojno pot poslušat zadnjikrat, kako se prede najina potajna misel.

Vigred je že.

Od daljnih bregóv je zadišalo po cvetju mandljevih dreves in breskev.

In so bregovi kakor zardele neveste v poročnih oblačilih. Ali kakor planine v snegovju, ki jih obžarja pozno solnce.

Davi pa sem zaslišal melodično vabilo prvega kosa, ko je v klijočem grmovju čakal bodoče družice.

Pridi in čuj me.

Jaz vidim na tanko v razdejanje tvojega življenja;
vem tvojo božjastno blazno ter neodpustno misel, tvoj brezup in onemoglost;

vem za tvoj smeh, ki obletuje nalik smrtno zadetemu jastrebu gnezdo tvojih ječanj in vrhove tvojih okamenelih potrnosti, bliskovito pade in pogine;

poznam ta strahoviti občutek, da ti gnijejo misli in možgani, brez upanja, brez milosrčja (nekoč bo prekipelo, siknilo ter se razlilo);

poznam grozotno vpijoči molk tvoje besede, kadar ne more iz svojega divjega zavretja na otrdeli jezik in ti trepetajoče roke z noro kretnjo otipavajo prisotnost lastnega obraza.

Toda, moj ljubljeni, vigred je že.

Južni vetrovi so zapihali z morjá.

V sanjavi dremotici jih je zaznala zemlja ter zadihala.

Polagoma, nevidoma jih srka v svoja pljuča ter izdihava kot zelenje trav, kot brst in cvet, žgolenje drobnih grl in opojno vonjavo pomladi.

Okroglo solnce spet ogreva prhke grude —

veliko solnce, rumeno žareče, z dobrotnim nasmehom, podobno v jutranjih rosah izmitemu obrazu božjemu.

Vigred je že.

In divna toplota prehaja iz ognjišč vesoljnosti v zmrzle ude vseh stvari,

prehaja v najmanjše stanice življenja, razkraja trdo snov ter jo spreminja v sok in tekočino, a tekočino v eterične izdahnine snovi.

Skozi žile vesoljnosti polje neumorni ritem večnega presnavljanja, neumornega obrazovanja vedno tanjših bivanj.

Vse se preraja.

Toda smrti ni!

In smrt je prerojenje v novo bivanje!
In rojstvo je odmiranje bivšega bivanja!
Poslušaj, moj ljubljeni, poslednje, nedoumno sporočilo najine
potajne misli:

Smrt in roditelj sta eno. Kar je izginilo, se spet pojavlja. —

Glej to skrivnostno snovanje narave! Prisluškuj najbolj tihotnim utripom njenega srcá!

Kako pokojna, kako navidezno brezbrizna, kako neutrudno marljiva spočenja od dneva do dneva, od leta do leta, neznansko dolga razdobja, večno mlada in čvrsta, svoje žive tvorbe, jih pestuje v lastnem naročju ter jim daje neminljivo rast in hrano!

(Kamen jim spreminja v kruh, ogromna solnca jim daje za toplo obleko, sveža ozračja za okrepitev njihovih teles.)

Prisluškuj najbolj tihotnim utripom lastnega srcá!

Nekje v naglobokejšem središču tvoje notranjosti čutim, kako se prožijo skrivnostne sile in dramijo doslej nerazodete bitnosti tvoje.

Ogromno solnce Slutnje in Zavesti se dviga nad obzorje tvoje neskončne samote, nad slanimi pustinjami trpljenj, nad mračnimi prepadi in skalovitimi vrhovi sedanjega življenja.

Vigred je že.

In noč je potonila v zapadno stran neba.

Divna toplota Volje in Spoznanja pronika v stanice tvojega telesnega bitja, razčlenja materijo in jo spreminja v mrzlični ritem nevidnih Jazov, bolj tankih od eteričnih izdahnin snovi.

Neizmerne pokrajine, nad Časom in Prostorom, se raztezajo pred začudenim vidom kakor neslutene celine pred strmečim popotnikom, za celinami opalni oceani, za oceani brezbrežna vzdušja neba.

Poslušaj, moj ljubljeni, ekstatično himno najine potajne misli in ji verjemi:

Smrti ni! In ni začetka, ni konca poedinemu bivanju!

Iz temin preteklosti v zameglene daljave prihodnosti, iz globin pradavne nezavesti preko zaklete gore blodnje ter iskanja v globine podzavestnega snovanja nam vodi ranjene noge ena sama nepopustljiva misel neprestanega prodiranja v samega sebe, iz temine v svetlobo, dalje, vedno dalje...

Neminljivo je življenje in duh Osebne Zavesti potuje skozi njegove dimenzije kakor nemirni brodar od znanih obrežij do neznanih, odkrivajoč Neznano, zagospodujoč Neznanemu, silnejši po svoji moči in bogatejši po svojih spoznanjih nego sam silni Bog.

Kajti Bog je Vseznanje, Bog je Popolnost in Nepoželenje, Bog je Negibnost.

Mi mornarji kozmičnih pramorij pa smo Borba in Hotenje, mi smo Večno Gibanje in našim težnjam ni mejá!

Mi jadramo in našim težnjam ni mejá.

In smrti ni!

Smrt je le trenutek slovesa, ko dvigne nemirna Duša kovinasta sidra, da bi zajadrála do novih pristanov.

In neprecenjeno, kakor je število naših neraziskanih notranjosti, je število slovesov.

Nekje v nedogledni daljavi pa se razprostira dežela našega Vječnega Koprnenja, dežela večne spojitve nemirnega Duhá z našim Zadnjim Bistvom:

dežela Neumrljivega Zmisla...

Postoj, moj ljubljeni, in se zamisli:

Težka in bolestna je cesta sedanjega življenja;

težko in bolestno je spoznanje lastnih blodenj, zablod in trenutkov obupa;

težke in bolestne so ure zapuščenosti, ure bridkosti, noči nepokojnega bedenja.

Toda sveta je ura, ko se pogovarja človek sam s seboj.

In sveta so tudi trpljenja njegova, ker so porodni krik vseh Radosti.

Postoj, postoj in se zamisli.

Solnce je zadremalo na vrhu dneva.

Svilena trava k odpočitku vabi.

In najina pot je končana.

MIKLOŠIČ FRANC

RUDOLF KOLARIČ

(Nadaljevanje.)

Leksikografskim razpravam je prišteti končno še Die christliche Terminologie der slavischen Sprachen (Denkschr. 24. 1875, 58 strani). Ta jezikovnozgodovinski spis obravnava vpliv krščanstva na slovanske jezike, ki tangira gramatiko in besedni zaklad. Na slovansko krščansko terminologijo so vplivali grški, latinski in nemški jezik. Grške elemente pripisuje predvsem Cirilu in Metodu, ki sta najbrže bila po rodu Grka, gotovo pa grški izobrazena; latinsko-nemške elemente pa so vnesli njuni učenci na Moravi in